

*Каленський Андрій Анатолійович,
доктор педагогічних наук, професор,
провідний науковий співробітник
лабораторії технологій професійного навчання
Інституту професійної освіти НАПН України*

РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Екологічно орієнтована освіта є основою становлення екологічної культури особистості. Порушення природних процесів й екологічної рівноваги, неконтрольований вплив людської діяльності на природу носить глобальний характер та потребує вирішення проблем довкілля для збереження умов життєзабезпечення населення планети, що потребує формування екологічної свідомості та екологічної культури здобувачів освіти. Екологічну культуру творять екологічна освіта, етика та свідомість.

Методикою екоорієнтованого навчання ми розуміємо таку модель навчального процесу, яка відображає упорядкованість взаємозв'язків цілей екологічного навчання, екоорієнтованої технології навчання, змісту навчання (спрямованого на сталий розвиток), учасників навчального процесу і засобів навчального екологічного середовища.

Для гарантованої реалізації мети екологізації професійної підготовки здобувачів освіти, формування екологічних цінностей і підвищення рівня екологічної свідомості особистості, необхідно використовувати екоорієнтовані педагогічні технології, тобто, створені адекватно до потреб і можливостей особистості теоретично обґрунтовані освітні системи соціалізації, особистісного і професійного її розвитку і саморозвитку.

У екоорієнтованій технології навчання ставиться мета виявити закономірності взаємодії викладачів, здобувачів освіти, а саме: змісту, форм і методів, засобів й джерел навчання. При такому підході ця технологія

представляє, по-суті, організацію такого процесу навчання, що передбачає певну систему дій та взаємодії всіх елементів цього процесу, що сприяють забороні небезпечних дій як для людини, так і для природи. Отже, екоорієнтована технологія навчання – це система науково обґрунтованих дій та взаємодії елементів освітнього процесу, здійснення яких гарантує реалізацію поставлених цілей навчання, що спрямовані на досягнення гармонії у відносинах між людиною, суспільством і природою [1, с. 8].

Інтегровані сукупності таких методик навчання можуть утворювати методичні екоорієнтовані системи.

Ознаки методичної системи розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій [2; 3; 4; 5]: наявність компонентів (методологічний, змістовний, методичний, оцінно-результативний); наявність внутрішньої структури зв'язків між компонентами екоорієнтованих педагогічних технологій; наявність певного рівня цілісності, ознакою якої є те, що система завдяки взаємодії компонентів одержує інтегральний результат (висока готовність викладача до розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній освіті); наявність системотвірних зв'язків, які об'єднують компоненти, блоки, частини в єдину систему екоорієнтованих педагогічних технологій; взаємозв'язок з іншими системами (є підсистемою методичної системи екологічної освіти).

Результатом реалізації методичної системи розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій є сформованість готовності викладача до їх реалізації у власній професійній діяльності. Високий рівень готовності викладачів закладів професійної освіти до розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій забезпечує успішну соціалізацію майбутніх кваліфікованих робітників та їх культурно-етичну інтеграцію в сучасному суспільстві, при цьому провідним фактором екологічної освіченості особистості є засвоєні нею загальнолюдські цінності при збереженні довкілля.

Професійна освіта розглядається як основа економічного добробуту держави, складова сталого розвитку суспільства [6, с. 6] і заклади освіти під час професійної підготовки здобувачів освіти покликані забезпечити оволодіння ними основами екологічної культури, а саме:

знаннями про сутність екології як науки та її вплив на сфери практичної діяльності людини;

усвідомленням первинності природи (всезагальний та об'єктивний характер природних закономірностей та необхідність їх дотримання людиною);

розумінням щодо діалектичного характеру вливу розвитку суспільства та виробничих процесів на природу, сутність, причини та шляхи досягнення збалансованого екологічно безпечного розвитку;

знаннями про свої екологічні права та обов'язки як громадян України; вміннями оцінювати стан довкілля, брати активну участь у практичних природоохоронних заходах.

Список використаних джерел

1. Гайдук О.В., Герлянд Т.М., Каленський А.А. & Пятничук Т.В. (2022) Розроблення й застосування екоорієнтованих педагогічних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників будівельної, аграрної галузей та сфери ресторанного господарства: методичний посібник. Київ : ІПО НАПН України, 121 с.

2. Каленський, А.А., Герлянд, Т.М., & Нагаєв, В.М. (2022). Концепція розроблення та використання екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній (професійно-технічній) освіті. *Moderní aspekty vědy: XXIV. Díl mezinárodní kolektivní monografie/Mezinárodní Ekonomický Institut sro*, (24), 275-285.

3. Каленський, А.А. (2022). Концептуальні засади екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній (професійно-технічній) освіті. *Вісник Глухівського національного педагогічного ун-ту ім. Олександра Довженка*. Серія: педагогічні науки, 48, 87-94.

4. Каленський, А.А. (2023) Методична система розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. Primedia eLaunch, с. Boston, United States of America, стор. 251-259. ISBN 979-8-88862-819-5

5. Каленський, А. А. (2017). Фахова передвища освіта: концептуальні засади стандартизації підготовки молодших спеціалістів. Науковий НУБіП України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія, (277), 101-105.

6. Радкевич, В.О., Пуховська, Л.П., Бородієнко, О.В., Радкевич, О.П., Базелюк, Н.В., Корчинська, Н.М. & Леу, С.О. (2018). Системи оцінювання якості професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу : монографія (В.О. Радкевич, О.В. Бородієнко, ред.). Житомир: «Полісся».

УДК 796.071

Киселевська Світлана Михайлівна,

старший викладач кафедри фізичного виховання і спорту

Київського національного університету будівництва і архітектури;

Зінченко Олександр Євгенійович,

здобувач вищої освіти навчальної групи ФВС-20

Київського національного університету будівництва і архітектури

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ФУТБОЛІСТІВ

Сучасний футбол з його постійними і швидкими переходами з оборони до атаки і навпаки в різних фазах гри вимагає від усіх спортсменів розвинутих фізичних якостей, технічних навичок, тактичних дій під час гри, командної роботи, відданості та терпіння.

Фізична підготовленість футболістів один з основних компонентів, які впливають на ефективність проведення змагальної діяльності. Під час річного макроциклу підготовки кваліфіковані футболісти проводять до 38-40 офіційних матчів, де виконують великий обсяг роботи різної інтенсивності.